

Kuş Gözlemcisinin Cep Kitabı

AVRUPA'NIN KUŞLARI

- Avrupa'da düzenli olarak görülen ya da üreyen tüm kuşlar
- 430 türün uçuş ve istirahat sırasındaki renkli, ayrıntılı çizimleri
- Sembollerle temel özellikleri ve habitat bilgileri
- Ailelere göre kolayca bulmak için renkli kodlama
- Kuş gözlemi için mükemmel bir rehber kitap

ISBN 975-00270-0-0

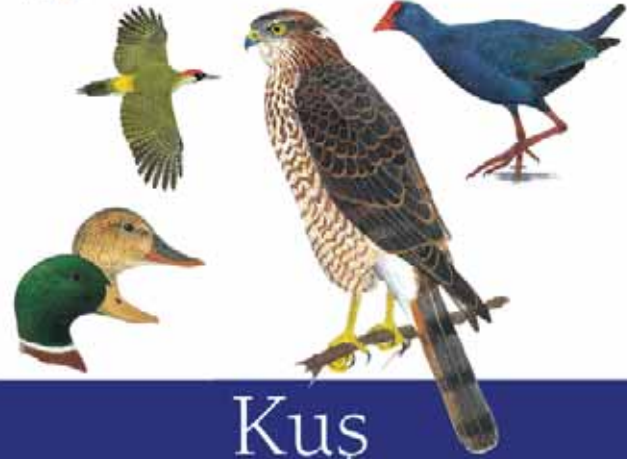
9 789750 027000

KUŞ ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ YAYINLARI

www.kad.org

KUŞ ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ YAYINLARI

Kuş Gözlemcisinin Cep Kitabı

AVRUPA'NIN KUŞLARI

Peter Hayman ve Rob Hume

KUŞ ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ YAYINLARI 1

KUŞ GÖZLEMCİSİNİN CEP KİTABI
Avrupa'nın Kuşları

Peter Hayman ve Rob Hume

Çeviri: Beyser Semizoglu

The New Birdwatchers's Pocket Guide to Britain and Europe
Mitchell Beazley, 2002

©2005, Kuş Araştırmaları Derneği Yayınları

Bu kitabın bütün yayın hakları Cavit Bilen'e aittir.
Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında,
yayıncının yazılı izni olmaksızın,
hiçbir yöntemle çoğaltılamaz.

ISBN: 975-00270-0-0

Birinci Basım: Ankara, Eylül 2005 (4500 adet)

Yayın Koordinatörü
Cavit Bilen

Yayına Hazırlayan
Kazım Çapacı

Grafik Tasarım, Uygulama
3tasarım

www.3tasarim.com / 0 312 466 28 09

Basım
Semih Ofset
Tel: 0 312 341 40 75

Kuş Araştırmaları Derneği
Atatürk Bulvarı 143/38 Bakanlıklar Ankara
Tel: 0.312.419 86 03 Fax: 0.312.419 81 79

www.kad.org.tr

Sunuş

Bir zamanlar ilkel komünal toplumdaki gibi genetik şifresi avcılık ve doğa tutkularını içeren genleri bünyesinde barındıran bir kimlik, avcılığı bir nedenle bırakıp doğanın içinde kalma arzusu-nu kendine ve çevresindekilere yararlı bir biçimde sürdürmek isteğini eyleme geçirmek istemiş.

İş seyahati sırasında İngiltere'de satın aldığı Collins'in kuşlara ait bir kitabını hep yanında taşımış ve yetersiz İngilizcesi ile onları gün be gün tanımaya gayret etmiş. Bu konuda ülkemizde yeterli kaynak bulunmaması sürekli içini acıtmış. Bu arada ülkemizde bu konuda 'üstat' olan kuşcularla kuş dernekleri ile ilişki içinde olmaya gayret etmiş ve tutkusunu sürdürülebilir hale getirmek için herşeye katlanmış.

Çektiği sıkıntıları başkalarının çekmemesi için herkesin kullanabileceği "Kuş Gözlemcisinin Cep Kitabı" olabilecek bir kaynağı ülkemiz kuş tutkunları için üretmeye karar vermiş. Şimdi elinizde bulunan kitabı seçmiş, telif hakkını almış, aylarca bu konuda uzman kişilere tercüme ettirmek için uğraşmış, yine bu konuda tutkun bir kuşçuya redakte ettirmiş, tamamını satır satır gözden geçirerek tasarımcıya iletmış, orjinal kitapta bulunmayan Latince isimleri ve Euring kodlarını başlıklara ilave etmiş ve elinize ulaştırabilmiştir.

Doğada neler olduğunu bilmemiz bizim doğayı ve kendi benliğimizi kurtarmamız yolunda attığımız adımlardan biri olabilir. Doğada hangi hayvanların hangi nedenlerle yok olduğunu daha kolay algılar, daha çabuk eyleme geçebiliriz. Bataklığın kurutulmasının artık hangi kuşları göremeyeceğimizin, ormanlık bir alanın yerleşime açılması hangi sesleri artık duymayacağımızın işareti olabilir.

Bu kitapta mutlaka gözden kaçan hatalı satırlar bulunacaktır. Lütfen onları işaret edip ilgili noktaya ulaşmasını sağlayınız. Daha iyileri üretilene kadar cebimizde taşıyabileceğimiz çok fazla kaynağımız yok.

Bu kitaptan elde edilecek gelirin tamamı kuş araştırmalarında çalışmalarda bulunan derneklere bırakılmıştır.

Dileriz bu kitap bu konuda bilgiye ihtiyacı olanların işlerine yarar ve insanların kuşlara olan sevgisi her tarafa yayılır.

Cavit Bilen

Kaya Kartalı Golden Eagle

Aquila chrysaetos

02960

Dağların ve yalçın kayalıkların çok iri, ancak zarif ve yakışıklı bir kartalıdır. İriliğinden etkileyici, ama hareketleri bakımından zariftir. Uzun bir başı, uzun, kare ve geniş bir kuyruğu, uzun kanatlarında ise "S" şeklinde çıkıntı yapan firar hattı vardır. Kanatlarını süzülürken düz, dönerek yükselirken hafifçe 'V' şeklinde tutar; aşağıya doğru dalış yaparken kanatlarını geniş ve çıkıntılı bir damla şeklinde geriye doğru bükür. Erişkini lekeli koyu kahverengi ve kremi-sarıdır, boynu, kafasının üstü ve genellikle kanat ortası açık renktir, kuyruğunun dibinde de daha açık olan bazı yerler vardır. Uçuş teleklerinin alt tarafları koyu grimsidir, kanadın firar hattı daha koyu ve çok hafif çizgildir. Genci çok koyudur, ancak alta kanadının ortasında ve primerlerinin üstünde büyük beyaz leke bulunur; beyaz kuyruğunun ucu geniş ve siyahtır. Yaşlandıkça daha kahverengileşir ve beyazlık kaybolur. Genelde sakindir, ancak arasıra tekrarlı ve flüt sesini andırان ışığımsı ötüşler yapabilir.

Şah Kartal Imperial Eagle

Aquila heliaca

02950

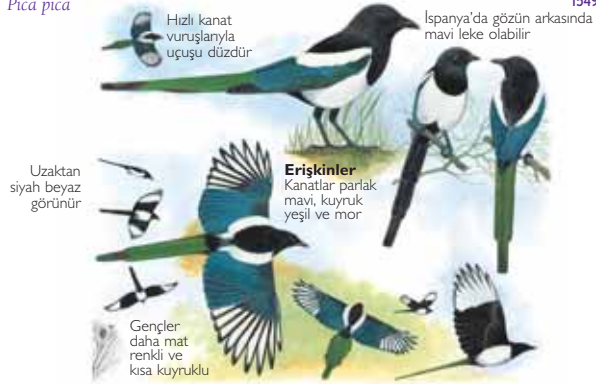
Ormanların ve açık alanların iri ve hantal bir kartalıdır. Geniş bir başı ve uzun kuyruğu vardır; kanatlarını oldukça düz ya da hafifçe 'V' şeklinde tutar. Erişkini koyu kahverengidir, açık sarımsı başı, beyaz omuz lekeleri, geniş ve siyahımsı ucu olan açık gri bir kuyruğu vardır; kanat altındaki örtü tüyleri koyu renktir. Genci uçuk sarımsı kahverengi ve çizgildir (özellikle göğsü), geniş ve kremi kuyruk sokumu, açık renk bir firar hattı, açık renk iç primerleri, kanat örtüleri üzerinde kanatları açık durumdakinden çift çizgi oluşturan, açık renk lekeler vardır. İspanyol formunun erişkini siyahımsıdır, kahverengimsi sarı başı, iki renk tonunda kuyruğu, kanat örtülerinde ve "omuzları" üzerinde dikkat çekici beyaz bir leke bulunur. İspanyol formunun genci kızıl kahverengidir, ancak alt tarafı çizgili değildir, uçuş telekleri ve kuyruğu koyu renktir, kanat örtüleri boyunca uzanan beyaz bir bant bulunur, kanadının firar hattı, kuyruğunun ucu ve kuyruk sokumu beyazdır. İç primerleri açık renktir. Sıkça, çok heceli, havlamaya benzer şekilde öter.

Saksağan Magpie

Pica pica

15490

Tarlalar, orman kenarları, parklar ve banliyölerin yaygın kuşudur. Kuyruğu uzun ve sivri, giysisi ise göz alıcı derecede siyah ve beyazdır. Başı, sırtı ve göğsü mat siyah; omuzları ve alt tarafı beyazdır. Kanatları parlak çelik mavimsidir, ancak kanatlarını açtığında uçlarının oldukça beyaz olduğu görülür. Kıçı ve kuyruk sokumu siyah, kuyruğu parlak yeşil ve mordur. Güçlü, hızlı ve düzgün kanat çırpışları ile uçuşu süratlidir. Sesi gür bir 'çak çak çak'.

Mavi Saksağan Azure-winged Magpie

Cyanoptica cyana

15470

İber çam ormanlarının ince ve zarif saksağanıdır. Ağacların gövdesi civarında ve gölgelikte beslenirken genelde gergin, aktif ve çeviktir. Parlak siyah başlığı yanaklarına kadar uzanır; boynu ve boğazı beyazdır. Gövdesi mat grimsi-bejdir, alt tarafı soluk renkli, kanatları ve kuyruğu açık grimsi-mavidir. Kanat, kuyruk ve gövde renkleri arasında pek kontrast yoktur. Sesi genizden gelen ve gittikçe yükselen bir 'biiii'; takırdamalı bir 'krrrrrrr'.

Kırmızı Gağalı Dağ Kargası Chough

15590

Pyrrhoxorax pyrrhoxorax

Sarp yarlar, yüksek zirveler ve otlakların kolay telaşa kapılan, çevik ve gürültücü kargasıdır. Tamamen parlak siyah renklidir, kanatları üzerinde mavimsi bir pırıltı bulunur. Gagası kırmızı ve aşağı doğru hafifçe kıvrık, bacakları kırmızıdır. Uçuş sırasında kuyruğu kare ve kısa, kanatları uzun ve kare, kanat uçları derin parmaklıdır; kanat örtüleri alt taraftaki uçuş teleklerinden daha koyu görünür. Uçuşu derin dalgalanmalar ve dalışlar ile sekemlidir. Sesi gür, çınlayan ve patlamayı andıran bir 'çii-ovv!' ya da 'piyah'.

Sarı Gağalı Dağ Kargası Alpine Chough

15580

Pyrrhoxorax graculus

Zirveler ve sarp yamaçlar civarında ve dağlardaki sık ekili meralarda genellikle kırmızı gağalı dağ kargası ile birlikte görülen bir yüksek irtifa kargasıdır. Parlak siyah renklidir. Gagası sarı, kalın ve hafifçe aşağı kıvrık, bacakları kırmızıdır. Yerdeyken kuyruğu uzun görünür; uçuş sırasında kuyruğu oldukça yuvarlak, kanatları kırmızı gağalı dağ kargasındankinden daha yuvarlak ve kanat uçları onunki kadar derin parmaklı değildir; koyu renk örtüleri belirgindir. Sürülerden koro halinde duyulan sesi gür, ince ve tiz bir 'şriiii', keskin bir 'ziiii', daha pes bir 'kruu'.

Küçük Sumru Little Tern

06240

Sterna albifrons

Deniz kıyılarının minik, hızlı ve açık renkli bir sumrusudur, alını her zaman beyazdır. Tepesi siyah, sırtı gümüş rengi, gövdesi beyaz, kuyruğu kısa, çatalı ve beyazdır. Üstten kanat ucunda kama şeklinde siyahlık vardır. Gagası sarı, oldukça kalın ve kama şeklindedir, gaga ucu koyudur. Bacakları turuncu-sarıdır. Gencinin üst tarafı koyu çizgilidir, kanat önünde koyu renk bir çizgi vardır, gagası siyahımsıdır. Sesi hızlı ve tedirgin bir 'kit-tiri kittiriti' ya da törpü sesini andıran bir 'kret'.

Hazar Sumrusu Caspian Tern

06060

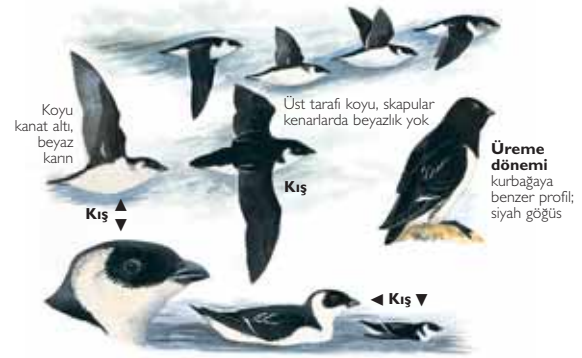
Sterna caspia

En büyük sumrudur, küçük gümüş martıdan daha büyüktür. Tepesi kabank ve siyah, gagası çok büyük (ancak oranı değil) ve kırmızı, bacakları siyahtır. Kanat alının uç kısmında siyahımsı bir bölge vardır. Uçuş sırasında uzun ve köşeli kanatları, kısa kuyruğu ve iri kafası göze çarpar. Gencinin üst tarafı daha koyu çizgili, tepesi ise sık çizgilidir ancak belirgin beyazlık yoktur; gagası turuncu-kırmızı, gaga ucu koyudur. Çok fazla su sıçratarak dalar. Uçuş sesi boğuk ve balıkçılı andıran bir 'krii-ahk'.

Küçük Alk Little Auk

06470

Alle alle

Minik, bodur ve tıknaz bir deniz kuşudur, kafası yuvarlaktır ve kurbağa kafasına benzer, gagası kısa ve kalındır. Yazın kafası ve göğsü siyahtır. Kışın siyah tepesi gözün aşağısına kadar uzanır, gövdesinin bunun dışında kalan alt tarafı tamamen beyazdır. Üst tarafı siyahtır ve üst omuz tüyleri üzerinde ince, beyaz çizgiler vardır. Uçuşu titrek ve daha ziyade kıyı kuşu hareketleri gibidir, uçuş sırasında dar kanada doğru uzanan beyaz firar hatı görülür. Erişkinleri kanatlarını minik bir pufla gibi hafifçe açarak dalar.

Denizpapağanı Puffin

06540

Denizpapağanı Puffin

Fratercula arctica

Turuncu bacaklı siyah-beyaz bir alktr. Yazın erişkinin gri-siyah tepesi ve grimsi yüz 'diskini' saran bir göğüs kuşağı vardır. Gagası fazlasıyla kırmızı, sarı ve mavi-gridir. Kışın gagası daha küçük ve mat, yüzü ise daha koyu gridir. Gencinin gagası daha da ufak ve üçgensidir, son derece koyu gridir. Kanadında beyaz firar hatı yoktur. Geriye doğru çektiği kanatları ile uçuşu hızlı, alçaktan ve düzür, uçuş sırasında kanatlarından pırlama sesi çıkar.